

FORTIDSMINNEFORENINGEN

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8113 Dep.
0030 OSLO

Deres ref: 19/3694

Vår ref: 20/242

Saksbehandler: EO

Dato: 01.09.2020

Svar på høring: «Endring av Forskrift om tilskudd til frivillige organisasjoner og allmennyttige miljøstiftelser»

Fortidsminneforeningen viser til departementets høringsnotat om «Endring av Forskrift om tilskudd til frivillige organisasjoner og allmennyttige miljøstiftelser» med frist 1. september 2020. Vi takker for muligheten til å komme med innspill.

For generelle kommentarer om endringenes virkning for frivilligheten og for kommentarer knyttet til prosess viser vi til Frivillighet Norges og Norsk Kulturvernforbunds høringssvar. Vi støtter deres innspill om at departementet trekker tilbake utkastet til forskrift og starter en ny prosess, sammen med organisasjonene på feltet.

Vi vil i vårt svar i første rekke kommentere en del av de nye kriteriene for beregning av grunnstøtte som departementet foreslår. Men vi vil likevel knytte noen korte kommentarer til overordnede problemstillinger og prosess.

Generelle betraktninger

Fortidsminneforeningen ble, i likhet med mange av de andre organisasjonene som omfattes av denne ordningen, overrasket over forslag til endringer som ble sendt på høring 6. juli i år. Departementet orienterte oss tidligere i år om at de jobbet med en endring for å tilpasse forskriften til regionreformen. Vi ble derfor overrasket da forslaget til ny forskrift omfattet langt mer enn enkle tilpasninger. Det er etter vår mening ikke forsvarlig å sende en såpass stor endring på høring i sommerferien, med kortere høringsfrist enn normalt. I praksis har vi hatt under en måned på oss.

Grunnstøtten er en viktig del av fundamentet for mottagerorganisasjonene. Støtten sikrer stabil drift og basisfunksjoner. Ordningen fungerer også som et styringssignal for mottagerorganisasjonene. De siste årene har ordningen blitt endret svært ofte. Det er utfordrende for organisasjonene å måtte forholde seg til stadig skiftende ordninger.

Endringene som foreslås i denne omgang er vanskelig å overskue, vi vet lite om hvordan den nye forskriften vil slå ut for oss. Vi ble invitert til et informasjonsmøte i departementet den 24. august. I invitasjonen ble vi forespeilet at mange av våre spørsmål skulle besvares. I møtet ble det sagt at departementet ønsker å legge opp til en ny forskrift som gjør at fordelingen ikke endres vesentlig fra tidligere år, men vi ble ikke helt beroliget. Etter møtet er det fremdeles mange løse tråder og vi er bekymret for at vi ikke overskuer endringene.

I møtet ble det også sagt at departementet vil gjøre en vurdering av om prosessen skal utsettes. Vi ber innstendig om at departementet stopper prosessen nå, for så å invitere organisasjonene inn i et

samarbeid med sikte på å utarbeide en ny og bedre forskrift, uten de usikkerhetsmomentene vi opplever nå.

Formål, grunntilskudd og aktivitetstilskudd

Fortidsminneforeningen anser at vår virksomhet faller inn under definisjonen av allmennyttig virksomhet i forslaget til ny forskrift. Vi har også fått forståelse for at billettinntekter for å besøke våre eiendommer, for eksempel våre stavkirker, ikke er næringsvirksomhet sett fra EØS-regelverkets side. Vi har derfor ikke noen innspill til dette på våre egne vegne, men vi mener forslagene til endring har medført stor usikkerhet hos mange av organisasjonene som mottar grunntilskudd fra KLD. Dette er noe departementet må ta på alvor. Organisasjonene bør tas med inn i arbeidet som bør startes for å få en så god ordning som mulig for alle grunntilskuddmottakere.

Grunntilskudd: kriterier

Dugnadstimer: Regjeringen sier i frivillighetserklæringen at «Regjeringen har som mål at frivillige skal bruke mindre tid på søknad og rapportering og mer tid på aktivitet.» I Frivillighetsmeldingen er forenkling et gjennomgående tema, og regjeringen sier at de vil gjennomføre en forenklingsreform for frivilligheten. Fortidsminneforeningen vil spesielt peke på kriteriet om antall dugnadstimer som et element som går i motsatt retning av forenkling. Fortidsminneforeningen mener det er viktig at størrelsen på den frivillige innsatsen våre medlemmer og medlemmer i andre frivillige organisasjoner legger ned, blir rapportert på en god måte. Men å innføre registrerte dugnadstimer som et kriterium for grunnstøtte vil medføre store utfordringer for frivilligheten. Hva skal regnes som dugnad? Hvordan sikrer vi at alle organisasjonene har samme forståelse for hva som skal registreres? Hvordan skal det rapporteres? Hvordan sikre at ingen overrapporterer? Må vi utnevne egne dugnadsrapportører i alle lokallag? Vi tror et slikt kriterium vil virke mot sin hensikt når regjeringens uttalte ønske med frivillighetspolitikken er å stimulere til økt frivillig innsats.

Egenkapital: Fortidsminneforeningen eier og forvalter 43 kulturhistoriske eiendommer landet rundt. Dette er eiendommer som er svært kostbare å drifte, og det kreves en solid økonomi for å gå i gang med større prosjekter på eiendommene. Vi mener at egenkapital er uegnet som kriterium for beregning av grunnstøtte. For det første er det viktig for frivillige organisasjoner å ha en solid økonomi. Mange organisasjoner har store forpliktelser overfor ansatte og, for Fortidsminneforeningens vedkommende, en rekke kulturhistorisk verdifulle eiendommer. Fortidsminneforeningen må ha egenkapital for å sikre lønn til ansatte i minst tre måneder dersom noe skulle skje, og vi må ha egenkapital i tilfelle noe skulle skje på en av våre eiendommer. For å kunne gjennomføre store prosjekter (ikke bare på eiendom) vil det være behov for å legge opp midler over tid, for så å bruke dem når all finansiering er på plass.

Vi mener også at kriteriet om egenkapital kan forstås som å være i motstrid til regjeringens ønske om å premiere organisasjoner, museer o.l. som skaffer seg inntekter ved siden av det de får fra det offentlige. Det virker merkelig at dette på ene siden premieres og på andre siden straffes.

Slike inntekter vil uansett variere, fra null ett år til kanskje en eller flere større gaver et annet år. For vår del vil dette være arv og gaver som skal brukes til ivaretagelse av kulturminner. Beslutning om disponering av arv kan ta tid. Ofte kan det ta år å komme opp med gode prosjekter for bruk av større gaver eller arvebeløp. Det vil være svært urimelig om en økning i egenkapital et år gjennom arv og gaver, skal medfører at vi ikke får grunnstøtte for det året.

Arv og gaver: Vi er svært usikre på hva dette kriteriet egentlig betyr, det er uklart hvordan dette skal telle i beregning av grunnstøtte. Som nevnt overfor er også arv og gaver noe som kan variere sterkt

fra år til år. Vi har vanskeligheter med å se at dette er et godt kriterium for beregning av grunnstøtten.

Avslutning

Vi vil nok en gang understreke at vårt primære ønske er at departementet trekker utkastet til ny forskrift. Vi ønsker at ordningen står seg over tid, og vi bidrar mer enn gjerne, sammen med de øvrige organisasjonene, i arbeidet med utforming av en ny forskrift som rydder av veien mange av usikkerhetsmomentene dette utkastet kommer med, samtidig som den ivaretar departementets ønsker og krav, blant annet knyttet til EØS-regelverket.